

Filozofická fakulta Univerzity Palackého

**Dostupnost a využití soudního tlumočení
anglického jazyka Policií České republiky
v Severomoravském kraji**

Bakalářská práce

2015

Tereza Holá

Filozofická fakulta Univerzity Palackého

Katedra anglistiky a amerikanistiky

**Dostupnost a využití soudního tlumočení anglického
jazyka Policií České republiky v Severomoravském kraji**

**The availability and use of court-appointed interpreters of
the English language by the Police of the Czech Republic
in the North Moravian region**

Bakalářská práce

Autor: Tereza Holá, Angličtina se zaměřením na komunitní tlumočení a překlad

Vedoucí práce: PhDr. Dominika Winterová

Olomouc 2015

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Dostupnost a využití soudního tlumočení anglického jazyka Policií České republiky v Severomoravském kraji vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucí práce a uvedla úplný seznam citované a použité literatury

V Olomouci dne.....

Podpis.....

Tímto bych ráda poděkovala vedoucí své bakalářské práce PhDr. Dominice Winterové za užitečnou pomoc a cenné rady, jež mi při psaní práce poskytla. Také bych chtěla poděkovat všem soudním tlumočnickům a Krajskému ředitelství policie Olomouckého kraje za ochotu a účast na mém výzkumu.

Obsah

1	Úvod.....	6
2	Teoretická část.....	8
2.1	Charakteristika soudního tlumočení.....	8
2.1.1	Soudní tlumočení a jeho význam.....	8
2.1.2	Role soudního tlumočnicka.....	9
2.2	Funkce a etika soudního tlumočnicka.....	11
2.2.1	Soudní tlumočnick jako mezikulturní zprostředkovatel.....	11
2.2.2	Etika soudního tlumočnicka.....	12
2.3	Právní úprava soudního tlumočení.....	13
2.3.1	Jmenování soudních tlumočnicků.....	15
2.3.2	Práva a povinnosti soudních tlumočnicků.....	16
2.3.3	Odměňování a náhrada nákladů soudních tlumočnicků.....	17
2.3.4	Právo na tlumočnicka.....	17
2.4	Tlumočení pro Policii České republiky.....	17
3	Praktická část.....	19
3.1	Úvod praktické části.....	19
3.2	Hypotézy.....	19
3.3	Dotazníky.....	20
3.3.1	Struktura dotazníků.....	21
3.4	Výsledky dotazníkového šetření.....	21
3.4.1	Dotazník pro soudní tlumočnicky.....	21
3.4.2	Dotazník pro Policii ČR (pouze Olomoucký kraj).....	36
3.5	Vyhodnocení.....	39
4	Závěr.....	41
	Příloha 1.....	43
	Příloha 2.....	45
	Příloha 3.....	46
	Summary.....	47
	Bibliografie.....	49
	Anotace.....	51

1 Úvod

Tato bakalářská práce se zabývá dostupností a využitím soudního tlumočení anglického jazyka Policií České republiky v Severomoravském kraji. Toto téma jsem zvolila, jelikož mě zaujalo zaměření na spolupráci soudních tlumočnicků a policie a jelikož v Severomoravském kraji žiji a ráda bych se zde i uplatnila, zajímalo mne, jak často jsou zde tlumočníci anglického jazyka využíváni a jaká je jejich spolupráce s orgány PČR. Práce je rozdělena na část teoretickou a na část praktickou.

V teoretické části je charakterizováno soudní tlumočení a práce soudních tlumočnicků. Je zde popsán obsah práce soudních tlumočnicků v České republice, který nesestává pouze z tlumočení pro soudy, jak by se na první pohled mohlo zdát. V této části práce vymezuji základní pojmy týkající se soudního tlumočení, například kdo je to soudní tlumočník, jaká je jeho role, a také jak se pojem soudní tlumočník liší v České republice a v zahraničí. Mikkelsen totiž uvádí, že ve většině zemí není zákonem určeno, kdo může či nemůže tlumočit při soudních řízeních (2000, s. 1)¹, což ovšem neplatí v České republice. V návaznosti na to se práce soustředí na právní úpravu soudního tlumočení v České republice, jelikož podle Zákona o soudních znalcích a tlumočnících § 2 odst. 1 sbírky zákonů *„znaleckou a tlumočnickou činnost mohou vykonávat pouze znalci a tlumočníci zapsaní do seznamu znalců a tlumočnicků“*.

S pomocí zákona o znalcích a tlumočnících práce vysvětluje, jak roli soudního tlumočnicka vymezuje zákon.

V praktické části se práce zabývá vyhodnocením dotazníkového šetření. Cílem dotazníkového šetření je zjistit, nakolik jsou tlumočníci anglického jazyka využíváni policií v Severomoravském kraji, jakým způsobem si policie soudní tlumočnický vybírá a jak je kontaktuje a dále také jak jsou tlumočníci spokojeni s odměňováním soudních tlumočnicků. Dotazníky byly vyplněny soudními tlumočnickými ze Severomoravského kraje a Krajským ředitelstvím policie

¹ Původní znění: „most countries do not have law specifying who is qualified to act as an interpreter in court proceedings.“ Pokud není uvedeno jinak, jedná se o vlastní překlad.

Olomouckého kraje. Dotazníky pro soudní tlumočníky obsahují 17 otázek týkajících se povolání soudních tlumočnicků, jejich vzdělání, zda jsou zapsaní také jako soudní tlumočníci jiného jazyka, jak probíhá jejich spolupráce s Policií ČR, tedy například s jakým časovým předstihem se o zakázkách od Policie ČR dozvídají, pokud a z jakých důvodů některé zakázky odmítají, kolik zakázek od Policie ČR za rok mívají a jakým způsobem jsou kontaktováni apod.

Dotazníky pro PČR se skládají ze 7 otázek, jež zkoumají zejména kolik tlumočnických úkonů je ročně zadáno a zda v případě potřeby tlumočení vybírají tlumočníky pouze ze seznamu zapsaných soudních tlumočnicků. Dále bylo zjišťováno, zda mají někdy potíže při zajištění soudních tlumočnicků a jak všeobecně hodnotí spolupráci s nimi. Spolupráci PČR a soudních tlumočnicků zkoumala například Kateřina Tomíčková ve své bakalářské práci a došla k závěru, že bychom se měli snažit o zlepšení spolupráce obou stran, které by se taky měly navzájem seznámit se svou prací a s tím, co tato činnost obnáší, jelikož čím více se tlumočnick dozví, tím lepší podá výkon (2014, s. 37-38).

Tato práce se soustředí na čtyři hypotézy. První hypotéza tvrdí, že soudní tlumočníci nejsou spokojení s odměnami soudních tlumočnicků. Tato hypotéza bude potvrzena či vyvrácena podle odpovědí v dotazníku pro soudní tlumočníky. Bude také zmíněno, jak odměny soudních tlumočnicků upravuje zákon. Druhá hypotéza tvrdí, že soudní tlumočníci většinou neodmítají zakázky od PČR. Tato hypotéza bude potvrzena či vyvrácena na základě odpovědí v dotazníku pro soudní tlumočníky. Třetí hypotéza tvrdí, že soudní tlumočníci anglického jazyka nejsou policií v Severomoravském kraji příliš využíváni. Tato hypotéza bude potvrzena či vyvrácena podle odpovědí v dotazníku pro soudní tlumočníky a pro PČR.

V závěru se práce věnuje shrnutí veškerých získaných informací z dané literatury a převážně pak z vyplněných dotazníků soudních tlumočnicků a PČR a vyhodnocení těchto poznatků s ohledem na využití a dostupnost soudních tlumočnicků PČR v Severomoravském kraji.

2 Teoretická část

2.1 Charakteristika soudního tlumočení

Štefčík definuje soudní tlumočení jako převod informačního obsahu z jazyka A do jazyka B a z jazyka B do jazyka A v daném čase, místě a se stanovenými podmínkami, které vytváří státní orgán (2010, s. 12).

2.1.1 Soudní tlumočení a jeho význam

Potřeba překladu a překladatelských služeb vzniká tehdy, pokud nejsou účastníci komunikace schopni komunikovat vzhledem k jazykové bariéře a nedokážou tedy splnit cíl komunikace, čímž je vzájemné porozumění. Je tedy úkolem tlumočnicka překonat tyto bariéry. Tlumočnick by měl zúčastněným stranám plynule zprostředkovat informační obsah komunikační situace jak v jazykové, tak v kulturní rovině. V komunikaci, která je institucionálního charakteru (jako je např. policejní výslech, úřední rozhodnutí notáře, hospitalizace ve zdravotních zařízeních či pojistné události), kde je minimálně jeden ze zúčastněných cizinec, je účast tlumočnicka nutná nejen z pragmatického hlediska, ale také z právního. Tlumočení na soudě jako státní instituci je velmi specifickým žánrem, který se vyznačuje určitými situačními podmínkami, které vyplývají z předmětu soudního procesu, realizace tlumočení vyplývajícího z formálního, přesného a odborného vyjadřování, zodpovědností soudního tlumočnicka vyplývající z požadavků zadavatele, kterým bývá stát. Soudní tlumočení je z hlediska věcného a přesného převodu informačního obsahu důležité nejen pro zahraniční účastníky, ale především pro státní instituce, správní a právní orgány, jejichž cílem je zabezpečení pořádku ve státě. Současné globalizační tendence spolu s velkým nárůstem migrace svědčí o tom, že poptávka po soudních tlumočnicích se bude neustále zvyšovat (Štefčík 2010, s. 11-12).

Jelikož práce soudních tlumočnicků zejména v České republice nespočívá, jak by se z pojmenování mohlo na první pohled zdát, pouze v tlumočení pro soud, je třeba uvést v jakých různých situacích je soudního tlumočnicka zapotřebí. Cenková sumarizovala obsah práce soudních tlumočnicků takto:

„• *Tlumočení pro policii, tedy při zadržení podezřelého, podání vysvětlení, při domovních nebo jiných prohlídkách, u výslechu viníka či poškozeného, po nehodě nebo na místě nehody, dále tlumočení odposlechů nebo kamerového zařízení, atd.*

- *Tlumočení promluvy advokáta s obviněným.*
- *Tlumočení na cizinecké policii (při nedovoleném příjezdu cizince na území ČR, v azylovém řízení, atd.).*
- *Tlumočení na státním zastupitelství (při výslechu obviněného nebo svědka, atd.).*
- *Tlumočení u notáře (exekuční tituly, zástavní smlouvy, zakladatelské dokumenty společností, atd.).*
- *Tlumočení matričních úkonů (uznávání otcovství, svatby, atd.).*
- *Tlumočení u zkoušek (řidičský průkaz, zbrojní pas, atd.)*
- *Vyhotovení ověřených překladů.* “ (2014, s. 5)

Tlumočení je důležité v mnoha oblastech. Je ale zvláště důležité v případě soudního tlumočení, kde velmi záleží na tom, co lidé říkají a jestli jsou vnímáni jako pravdomluvní. Justiční omyly se staly i v případech, které nezahrnovaly žádný cizí jazyk. Existuje větší pravděpodobnost justičního omylu, pokud tlumočení provádí nekvalifikovaní a neškolení tlumočníci (Phelan 2001, s. 28).

2.1.2 Role soudního tlumočníka

Je všeobecně známo, že role tlumočníka v soudním prostředí je umožnit komunikaci navzdory jazykovým bariérám, které existují mezi jednotlivými stranami sporu a soudním personálem. Zákon, který dává obviněným osobám právo být informován o obviněních a právo na obhajobu, je dobře znám. Pokud tato osoba nemluví jazykem daného soudního systému, ve kterém je souzen, má ve většině zemí právo na tlumočníka. Právo na tlumočníka v nekriminálních případech není uznáváno tak často. V každém případě je na tlumočníka pohlíženo jako na vyrovnávače, jež staví strany sporu, které nemluví jazykem, v němž je vedeno soudní řízení na stejnou úroveň jako ty, kteří jím hovoří.

Navzdory téměř univerzálnímu právu na tlumočníka v trestních případech, většina zemí nemá zákony upřesňující kdo je kvalifikován na roli tlumočníka při soudních řízeních. Na místech, kde je vícejazyčnost běžná ve vzdělaných třídách je většinou snaha najít advokáta, který mluví jazykem dané strany sporu. V dnešní době mluví zahraniční návštěvníci a imigranti mnoha různými jazyky a jsou učiněna opatření na ochranu práv jazykových minorit. S tím, jak spolu čím dál více jazyků přichází do kontaktu v dnešním zmenšujícím se světě a jak jsou trestní stíhání a soudní spory stále složitější, je stále více jasné, že služby kompetentních tlumočnicků jsou potřeba.

Co představuje kompetentní tlumočení v právní oblasti, není lehká otázka. Nedávné práce na téma tlumočnické teorie značí, že jakýkoli druh tlumočení je mnohem složitější než pouhý převod slov ze zdrojového jazyka do cílového jazyka. Lingvistický aspekt tohoto úkolu je komplikovaným procesem pochopení, shrnutí a zakódování. Musíme také zahrnout kulturní a sociální aspekty komunikace. Pro soudního tlumočníka je tento úkol ještě těžší díky rozdílům mezi jednotlivými právními systémy a skrytými agendami, jež jsou často spojené se soudními spory.

Soudní systémy na celém světě jsou často kritizovány kvůli nepřístupnosti pro občany, kterým mají sloužit. Dokonce i v zemích, kde jsou soudní řízení obvyklá, laici, kteří sledují nebo se účastní soudních sporů, jsou často zmatení a popletení jazykem i chováním právních odborníků. V mnoha společnostech jsou právníci zatracováni kvůli tendenci mlžit a manipulovat používáním jazyka, který je srozumitelný jen pro zasvěcené. Často je poukazováno na to, že rolí soudního tlumočníka je srovnat strany na stejnou úroveň překonáním jazykové bariéry. Úkolem tlumočníka není ujistit se, že klient rozumí, ale pouze mu dát stejnou šanci jako komukoli jinému, kdo by byl na jeho místě a mluvil jazykem soudního řízení. To znamená, že soudní tlumočníci musí zvládnout nejen tlumočnické techniky a širokou škálu registrů ve všech jazycích, které ovládají, ale také spletitosti různých právních systémů a právního jazyka používaného soudci a právními zástupci. Tlumočníci musí být také zběhlí v udržování nestrannosti. Standardy pro to, co musí být přetlumočeno, se liší v jednotlivých zemích. Například ve Spojených státech je od tlumočnicků očekáváno, že simultánně přetlumočí každé vyslovené slovo, ať už mluví kdokoli. V Japonsku naopak

tlumočnickům není dovoleno tlumočit soudní řízení simultánně, ale tlumočí shrnuté poznatky konsekutivně. Na některých soudech často neexistují žádné směrnice pro tlumočnický a je ponecháno na jejich úsudku, co by měla obhajoba nebo svědek slyšet.

Názory se také různí na to, do jaké míry by měl tlumočnický překonávat kulturní a sociální rozdíly v soudním prostředí. Na jedné straně stojí ti, kteří obhajují naprostou věrnost jazykovým prvkům sdělení a vynechání nonverbálních prvků jako jsou gesta rukou, výraz ve tváři, zabarvení hlasu. Podle některých by tato snaha napodobovat nebo vysvětlovat kulturní aspekty a sdělení mohla ovlivnit svědkovu důvěryhodnost. Na druhé straně stojí ti, kteří tvrdí, že kulturní rozdíly jsou někdy tak velké, že soustředění se výhradně na jazykové aspekty nedokáže vyjádřit smysluplné informace. Většina tlumočnicků zaujímá pozici někde mezi těmito dvěma extrémami a každý případ posuzují jednotlivě podle okolností (Mikkelsen 2000, s. 1-4).

2.2 Funkce a etika soudního tlumočnicka

2.2.1 Soudní tlumočnický jako mezikulturní zprostředkovatel

Jak uvádí Štefčík, interlingvální převod při soudním tlumočení není omezen pouze na zprostředkování informačního obsahu, ale i na zprostředkování jistých kulturních specifik. V soudním tlumočení musí být zohledněny jak sémantické, tak pragmatické komunikační prvky, které pramení z historického a současného vývoje konkrétního národa. Soudní tlumočnický by proto měl být mostem porozumění a měl by předcházet nedorozuměním, které přímo souvisí nejen s lexikálními výrazy, ale i s jejich funkční stránkou, kterou odráží kultura. Tlumočnický je vždy více spjat s kulturou, ve které vyrůstal a ve které tráví více času než s tou druhou a tudíž o ní má i více znalostí. V soudním tlumočení může také nastat situace, kdy tlumočnický tlumočí pro svého krajana, což má jak výhody, tak nevýhody. Daná osoba si k tlumočnickovi rychleji vybuduje důvěru a tlumočnický dokáže lépe vnímat a lépe převádět jednotlivé nuance a zvláštnosti cizích prvků kultury, ze které osoba pochází. Nevýhodou je, že v tlumočnickovi může vidět člověka, který je na jeho straně. Je však naprosto nepřijatelné, aby tlumočnický pomáhal jedné straně, ať už vědomě, či nevědomě. Pokud tlumočnický dobře zná specifika obou kultur kontrastivně, dokáže si lépe udržet odstup od

zúčastněných stran a snadněji anticipuje tlumočnické problémy. Na chování a činy člověka má velký vliv legislativní předpisy. Je proto nevyhnutelné, aby měl tlumočnická věcné znalosti o daných předpisech země nejen výchozího, ale také cílového jazyka. Předpokládá se, že soudní tlumočnická má jako mezikulturní zprostředkovatel dostatečné věcné znalosti z různých oblastí, jako je geografie dané země, její historie a politický systém apod. Zprostředkovatel bilingvální komunikace institucionálního charakteru musí umět aplikovat konkrétní souvislosti mezi fakty historickými, geografickými, společenskými apod. Při objasňování konotací často pomůže znalosti konkrétních reálií dané země. Disponovat uvedenými vědomostmi je pro tlumočnicka velkou výhodou a zároveň nutností, protože se od něj vyžaduje exaktní informační převod. Specifika mezikulturní komunikace v soudním tlumočení představují komplexní škálu překážek, které se projevují nejvíce tehdy, pokud jsou dané komunikující kultury od sebe velmi vzdálené, ať už geograficky, jazykově, nábožensky, ekonomicky apod. Tlumočnická praxe ukazuje, že poznání kultury je v současném světě nevyhnutelné pro každého tlumočnicka a zároveň i velkou výzvou pro vzdělávací instituce, které by měly aplikovat metodické postupy na osvojování si kultury jiných zemí. Tento problém však představuje úkoly delšího časového horizontu, které je možné uskutečňovat jen na základě empirických poznatků ze soudní praxe a mezikulturně-institucionální komunikace (2010, s. 17-20).

2.2.2 Etika soudního tlumočnicka

Náročné odborné požadavky a tlumočnické kompetence soudního tlumočnicka bezprostředně korelují s etickými a právními kritérii, které vyžadují konvence zastoupené státním orgánem. K všeobecným kritériím výkonu tlumočnické profese pro soudy a orgány státní správy patří všeobecně závazné stanovy, z kterých vychází soudní tlumočnicki v mnoha zemích světa s ohledem na daný právní systém. Nejdůležitějším kritériem pro soudního tlumočnicka je vyhýbat se osobním komentářům a vlastním hodnocením týkajících se objasňování a dokazování sporné věci. Úlohou tlumočnicka není řešit vzniklý problém, ale pouze zajistit dorozumění. Tlumočnicka nezajímá objektivní pravda, či jiné hodnoty, jeho cílem je komplexní zprostředkování informačního obsahu. Z pohledu zákonodárců by se měl chovat neutrálně a měl by dokázat převést informační

obsah jakéhokoli druhu. V praxi je tento jev diskutabilní, protože své subjektivní pocity je někdy velmi těžké potlačit a může tedy být velmi těžké se odosobnit od daného případu. Mezi další kritéria patří úplnost a přesnost tlumočení a také povinnost zachovat úřední tajemství. Veškeré informace v rámci tlumočení nesmí tlumočnick vyrazit další straně. Také informace ve vztahu advokát-klient by měly zůstat utajené. Tlumočnick by se této zásady měl vždy držet. Je to jeden ze způsobů, jak si vybudovat důvěru u zadavatelů a všech, kteří využívají tlumočnickových služeb. Dalším kritériem je zabránění konfliktu zájmů, což znamená, že tlumočnick nemůže tlumočit u případu, ve kterém je osobně zainteresovaný. Nutnost autokorekce je dalším důležitým kritériem, jelikož soudní tlumočení je vykonáváno v náročných stresových podmínkách s důrazem na přesnost. Je proto důležité zpětně se kontrolovat a případně opravovat nepřesné, případně nesprávné formulace okamžitě a vyhnout se tak případným problémům. Dalším kritériem je také příprava před každým tlumočením. Tlumočnick by si měl zajistit dostatek informací a měl by být vybaven potřebnými slovníky, glosáři či paralelními texty. Posledním kritériem pro výkon soudního tlumočení je profesionalita tlumočnicka. Tlumočnick by měl vůči veškerým účastníkům situace přistupovat stejně, formálně a profesionálně. Měl by dodržovat formy projevu jako vykání a měl by se vyhýbat použití 3. osoby a tlumočit v 1. osobě. Nikdy nesmí například simulovat právníka a poskytovat právnícké rady, i když by měl disponovat základními znalostmi práva. Také musí zvládat vypjaté situace při tlumočení, které mohou nastat a které jsou často velmi emotivní (Štefčík 2010, s. 21-22).

2.3 Právní úprava soudního tlumočení

Právně je soudní tlumočení v České republice upraveno v Zákoně č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnicích. Co se týče tlumočnicků, upravuje tento zákon

- a. „podmínky výkonu tlumočnické činnosti*
- b. práva a povinnosti tlumočnicků*
- c. působnost ministerstva spravedlnosti a krajských soudů při výkonu státní správy tlumočnické činnosti a*
- d. odpovědnost za správní delikty při výkonu tlumočnické činnosti“*

Zákon také uvádí, že „*tlumočnickou činnost mohou vykonávat pouze znalci a tlumočníci zapsaní do seznamu znalců a tlumočnicků*“ a že „*osoby nezapsané do seznamu znalců a tlumočnicků mohou být v řízení před orgány veřejné moci ustanoveny tlumočníky jen výjimečně a za podmínek stanovených v § 24.*“ Na mezinárodní úrovni je ochrana práv jednotlivce a záruka na spravedlivý proces, co se týče práva na tlumočníka, ustanovena Mezinárodním paktem o občanských a politických právech OSN, který ve článku 14 mimo jiné udává, že

„3. Každý, kdo je obviněn z trestného činu, má mít tyto minimální záruky:

- a) má být neprodleně a podrobně informován v jazyce, jemuž rozumí, o povaze a důvodu obvinění proti němu;*
- b) má mít dostatek času a možností pro přípravu své obhajoby, a aby se mohl spojit s obhájcem, podle vlastní volby; ...*
- f) má se mu dostat pomoci tlumočníka, jestliže nerozumí jazyku nebo nemluví jazykem, jehož se užívá u soudu;“*

V Evropě je právo na tlumočníka upraveno v Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod, jež v článku 5 udává, že

„2. Každý, kdo je zatčen, musí být seznámen neprodleně a v jazyce, jemuž rozumí, s důvody svého zatčení a s každým obviněním proti němu.“

Úmluva také v článku 6 stanovuje tato práva:

„3. Každý, kdo je obviněn z trestného činu, má tato minimální práva:

- a) být neprodleně a v jazyce, jemuž rozumí, podrobně seznámen s povahou a důvodem obvinění proti němu;*
- e) mít bezplatnou pomoc tlumočníka, jestliže nerozumí jazyku používanému před soudem nebo tímto jazykem nemluví.“*

V rámci Evropské Unie upravuje právo na tlumočníka Směrnice Evropského parlamentu a Rady o právu na tlumočení a překlad v trestním řízení:

„Článek 2 Právo na tlumočení

1. Členské státy zajistí, aby podezřelému nebo obviněnému, který nemluví jazykem trestního řízení nebo mu nerozumí, bylo bez prodlení poskytnuto tlumočení při trestním řízení před orgány činnými v trestním řízení, včetně policejního výslechu, všech soudních jednání a jiných nezbytných předběžných jednání.

2. Členské státy zajistí, aby v případech, kdy je to nezbytné pro zaručení spravedlivého řízení, bylo dostupné tlumočení komunikace mezi podezřelým nebo obviněným a jeho právním zástupcem, která je v přímé souvislosti s výslechem či soudním jednáním v rámci řízení nebo s podáním opravného prostředku či jinými procesními úkony.“

2.3.1 Jmenování soudních tlumočnicků

Soudní tlumočníci jsou lidé jmenovaní krajským soudem s pravomocí danou místem svého bydliště, kteří poskytují oficiální překlady a tlumočení v situacích, jež jsou stanoveny českými zákony. Každý krajský soud vede registr s jejich jmény a data z těchto soudů jsou hromaděny v národní databázi, jež je k dispozici veřejnosti na webových stránkách www.justice.cz (*Improving Police and Legal Interpreting*, 2012, s. 79-80). Z této stránky jsem také čerpala kontakty na soudní tlumočníky, když jsem je žádala o spolupráci na dotaznících k této práci.

V registru je možné vyhledávat podle kraje a jazyka, také poskytuje informace o jméně, jazykové kombinaci, adrese, telefonu a e-mailu a uvádí, jaké další speciality mimo práva tlumočnicka ovládá. V současnosti se v republice nachází okolo 3000 soudních tlumočnicků. Na konci roku 2011 byl přijat předpis, který sjednotil celonárodní požadavky, jež musí tlumočnick splňovat, aby mohl být jmenován soudním tlumočnickem. Splnění těchto požadavků však automaticky nezaručuje, že tlumočnick bude jmenován. O tom rozhodují jednotlivé krajské soudy, které přihlížejí ke kvalifikaci žadatele, stejně jako k faktu, zda je jazyková kombinace, již tlumočnick disponuje v současnosti potřeba (*Improving Police and Legal Interpreting*, 2012, s. 80).

Zákon dále uvádí, že tlumočnicky jmenuje pro jednotlivé jazyky ministr spravedlnosti nebo předseda krajského soudu v rozsahu, v němž je ministrem

spravedlnosti k tomu pověřen. Také uvádí, že jmenovat tlumočnickem lze toho, kdo:

- a. „ je státním občanem České republiky, občanem jiného členského státu Evropské unie, kterému bylo vydáno potvrzení o přechodném pobytu nebo povolení k trvalému pobytu na území České republiky, nebo státním příslušníkem jiného než členského státu Evropské unie, kterému bylo vydáno povolení k trvalému pobytu na území České republiky,
- b. je způsobilý k právním úkonům v plném rozsahu,
- c. je bezúhonný,
- d. nebyl v posledních 3 letech vyškrtnut ze seznamu znalců a tlumočnicků pro porušení povinností podle tohoto zákona,
- e. má potřebné znalosti a zkušenosti z oboru (jazyka), v němž má jako znalec (tlumočnick) působit, především toho, kdo absolvoval speciální výuku pro znaleckou (tlumočnickou) činnost, jde-li o jmenování pro obor (jazyk), v němž je taková výuka zavedena,
- f. má takové osobní vlastnosti, které dávají předpoklad pro to, že znaleckou (tlumočnickou) činnost může řádně vykonávat,
- g. se jmenováním souhlasí. “

2.3.2 Práva a povinnosti soudních tlumočnicků

Dle zákona „jmenování znalci (tlumočnicki) se po složení slibu zapisují do seznamu znalců a tlumočnicků. Seznamy znalců a tlumočnicků vedou krajské soudy, v jejichž obvodu má znalec (tlumočnick) místo trvalého pobytu, popřípadě místo pobytu na území České republiky podle druhu pobytu cizince; krajský soud při zapsání do seznamu znalců a tlumočnicků přidělí znalci (tlumočnickovi), který dosud nemá přiděleno identifikační číslo osoby, identifikační číslo osoby poskytnuté správcem základního registru osob). Seznamy znalců a tlumočnicků jsou veřejně přístupné. “

Co se týče výkonu tlumočnické činnosti, jsou tlumočnicki povinni vykonávat tlumočnickou činnost „řádne, ve stanovené lhůtě, oboru (jazyce) a odvětví, pro které byli jmenováni“ a jsou „oprávněni vykonávat tlumočnickou činnost i mimo obvod krajského soudu, v jehož seznamu jsou zapsáni“. Zákon také uvádí, že tlumočnick je „povinen zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, o kterých se dozvěděl v souvislosti s výkonem své znalecké (tlumočnické) činnosti, a to i po

jejím skončení“. Tlumočníci jsou také ze zákona povinni vést tlumočnický deník, ve kterém je zaznamenáno *„provedení všech posudků (tlumočnických úkonů), jejich předmět, pro koho byla činnost provedena, výši odměny a výloh a den jejich proplacení. Deník je možno vést v listinné nebo elektronické podobě.“*

2.3.3 Odměňování a náhrada nákladů soudních tlumočnicků

Zákon také uvádí, že „tlumočnick má za provedení tlumočnického úkonu právo na odměnu a pokud je tlumočnický úkon zadán orgánem veřejné moci, řídí se odměna ustanoveními prováděcího právního předpisu. Tato odměna je stanovena podle množství vynaložené práce. Dále, pokud je tlumočnický úkon zadán orgánem veřejné moci, má tlumočnick také právo na náhradu nákladů, které účelně vynaložil v souvislosti s tlumočnickým úkonem“.

2.3.4 Právo na tlumočnicka

V právní sféře plní tlumočníci různé funkce: asistují policejním složkám při výslechu svědků a podezřelých, umožňují právním zástupcům komunikovat se svými klienty, tlumočí průběh soudního tlumočení obhájcům či dalším stranám sporu a tlumočí svědecké výpovědi soudu (Mikkelson 2000, s. 10). Listina základních práv a svobod v hlavě páté, která pojednává o právu na soudní a jinou právní ochranu, v čl. 37 odst. 4 uvádí, že *„Kdo prohlásí, že neovládá jazyk, jímž se vede jednání, má právo na tlumočnicka.“*

2.4 Tlumočení pro Policii České republiky

V rámci svého povolání tlumočí soudní tlumočníci mimo jiných státních orgánů a úřadů také pro Policii České republiky. Soudní tlumočníci tlumočí pro PČR v rámci první fázi trestního řízení. Jak je uvedeno v předchozí kapitole, pokud osoba neovládá jazyk, kterým je vedeno jednání, má právo na tlumočnicka a pokud o něj požádá, musí jí být vyhověno. Pokud se osoba, proti které je řízení vedeno, rozhodne tohoto práva využít, pak se na ni toto právo vztahuje od momentu, kdy je jí sděleno, že je podezřelá nebo obviněná ze spáchání trestného činu až do chvíle, kdy je trestní řízení ukončeno a je vydán pravomocný rozsudek, zda osoba trestný čin spáchala či nikoliv. Pokud osoba nejdříve tlumočnicka odmítne, může o něj kdykoli během řízení požádat. V případě, kdy by nebylo právo na tlumočnicka

dodrženo, může soudce prohlásit řízení za neplatné (Tomíčková 2014, s. 20). Tlumočnick musí také mimo samotného tlumočení provádět překlady potřebných dokumentů. Policie si vždy přizývá soudní tlumočnick, aby mohla zjištěné informace použít u soudu. Při potřebě služeb soudního tlumočnicka vybírá Policie tlumočnick z daného kraje, zejména proto, aby se ušetřilo na nákladech za dopravu. K výběru tlumočnicka použijí webovou stránku www.justice.cz, pokud již například nenavázali na spolupráci s určitým tlumočnickem při předchozím případě. Tlumočnicki jsou většinou kontaktováni po telefonu. Policista obvykle sdělí tlumočnickovi základní fakta týkající se případu a potřebné zákony. Investigativní rozhovory jsou převážně tlumočeny konsektivně. Pokud je pro stejnou osobu potřeba tlumočení více než jednou, je obvyklé vyžádat si pro tlumočení stejného tlumočnicka, jelikož je již s případem seznámen. Policie se na začátku výslechu ujistí, že je daná osoba s tlumočnickem spokojena. Rozhovory se většinou nenahrávají, toto je vyžadováno pouze v případě soudního líčení. Poté může být provedena zpětná kontrola správnosti tlumočení, pokud je to vyžadováno. Odměna, jež náleží soudním tlumočnickům, je stanovena zákonem a pohybuje se v rozmezí 150 Kč až 300 Kč za hodinu. Příplatky jsou vypláceny v případě, že se jedná o tlumočení v noci, ve státní svátek, v sobotu, neděli nebo při zvláštních obtížích (*Improving Police and Legal Interpreting* 2012, s. 80-81).

3 Praktická část

3.1 Úvod praktické části

V teoretické části byla popsána práce soudních tlumočnicků, jak se tlumočnick stává soudním tlumočnickem, jaká specifika toto povolání obnáší, jak policisté kontaktují soudní tlumočnicky a jak probíhá samotná situace tlumočení. Jelikož je soudní tlumočení velice náročnou a zároveň důležitou profesí, je třeba si uvědomit veškerá její úskalí, která nespočívají pouze ve vynikajícím ovládnání jazyků, ale velmi také závisí na úzké spolupráci mezi soudními tlumočnicky a Policíí. Je tedy třeba zajistit, aby policisté věděli, jak spolupracovat s tlumočnicky tak, aby byla kooperace vzájemně prospěšná a úspěšná.

Praktická část této práce se zaměřuje na dostupnost a využití soudních tlumočnicků anglického jazyka v praxi. Zaměřena je konkrétně na kraj Severomoravský.

Dotazníky pro soudní tlumočnicky i policisty byly směřovány na poznatky o jejich vzájemné spolupráci a na další aspekty výkonu jejich povolání.

Cílem tohoto šetření bylo zjistit, jaká je spolupráce soudních tlumočnicků s Policíí České republiky. Jak jsou soudní tlumočnicki kontaktováni, jak reagují na prosbu PČR o výpomoc, jak jsou spokojeni se situací soudních tlumočnicků v České republice a jak si PČR tlumočnicky vybírá, jak je kontaktuje a jak hodnotí vzájemnou spolupráci. Tomíčková ve své práci shledává, že největším problémem soudního tlumočení je současná právní úprava, jež je zastaralá a neodráží požadavky na činnost soudního tlumočnicka (2014, s. 37)

3.2 Hypotézy

Na základě zjištěných poznatků byly stanoveny tyto hypotézy:

- a. *Soudní tlumočnicki jsou se současným stavem nespokojeni, zejména co se týče platového ohodnocení*
- b. *Soudní tlumočnicki většinou neodmítají zakázky zadané Policíí ČR*
- c. *Využití soudních tlumočnicků anglického jazyka Policíí ČR v Severomoravském kraji není příliš časté*

3.3 Dotazníky

Jelikož jsem pro svůj výzkum zvolila metodiku případové studie, vybrala jsem několik otázek vztahujících se k problematice zkoumaného tématu a pomocí dotazníků jsem je položila vybraným soudním tlumočnickům a PČR. Aby bylo jejich vyplňování pro respondenty co nejjednodušší, zvolila jsem formu online dotazníku, které jsem vytvořila pomocí webových stránek docs.google.com/forms, díky kterým mohli respondenti dotazník vyplnit jednoduše a rychle online, bez stahování a opětovného zasílání, čímž se zvýšila ochota respondentů jej vyplnit. Dotazníky jsou uvedeny v příloze.

Dotazník pro soudní tlumočníky se skládá ze 17 otázek a místa pro volný komentář tlumočnicků. Odeslala jsem jej všem soudním tlumočnickům zapsaným v Seznamu soudních znalců a tlumočnicků v kategorii tlumočnicků anglického jazyka v Severomoravském kraji, jichž bylo dohromady 91. Dotazník mi vyplnilo celkem 21 soudních tlumočnicků. I přesto, že jsem uvedla, že se jedná o dotazník týkající se výhradně tlumočení pro PČR, 4 tlumočníci dotazník vyplnili i přesto, že v posledních letech neměli žádné zakázky pro PČR a proto jejich odpovědi uvádět nebudu, jelikož by byly pro mou práci irelevantní. Některé z otázek byly uzavřené s možností volby a některé byly položeny volně, tudíž měli respondenti prostor vyjádřit se sami a uvádím jejich odpovědi v plné a původní formě.

Dotazník pro Policii ČR se skládá se 7 otázek. Tento dotazník jsem odeslala s prosbou o vyplnění na Krajské ředitelství policie Olomouckého kraje a na Krajské ředitelství policie Moravskoslezského kraje, jež dohromady vytvářejí Severomoravský kraj, podle kterého je uspořádané vyhledávání na webových stránkách www.justice.cz. Vyplněný dotazník jsem bohužel obdržela pouze z Olomouckého kraje. Od policie v Moravskoslezském kraji jsem obdržela informace, že nedisponují ucelenými a relevantními informacemi ohledně tlumočnických úkonů a nemají v současné době ani dostupný analytický nástroj ke zjištění požadovaného. Ve své odpovědi také uvedli, že zásadně nespekulují, tudíž nebyli ochotní poskytnout ani informace na základě odhadu. Z tohoto důvodu uvádím pouze odpovědi z Olomouckého kraje.

3.3.1 Struktura dotazníků

Dotazník pro soudní tlumočníky se skládá z celkem 17 otázek. Prvních 7 otázek jsou obecné informace o respondentech. Kdy a kde byli zapsáni jako soudní tlumočníci, místo jejich působitě, zda jsou zapsaní také jako tlumočníci jiného jazyka než anglického, jaké je jejich vzdělání, zda mají také jiné povolání a pro koho tlumočí nejčastěji. Některé z otázek byly otevřené, s danými odpověďmi, ze kterých si respondenti museli vybrat, jiné byly otevřené, tudíž měli respondenti možnost vyjádřit se vlastními slovy. Další otázky se týkaly jejich dostupnosti a využití PČR, tedy například s jakým předstihem se dozvídají o zakázkách pro PČR a jakým způsobem jsou kontaktováni, zda někdy odmítají zakázky pro PČR a pokud ano, z jakých důvodů a také zda jsou spokojeni se systémem odměn soudních tlumočnicků. Jako poslední byl respondentům umožněn volný komentář, kde se mohli vyjádřit ohledně jejich spokojenosti či nespokojenosti co se práce pro PČR týče a jejich návrhy na vylepšení situace.

Dotazník pro PČR se skládá ze 7 otázek. V tomto dotazníku zjišťují například počet tlumočnických úkonů (který se nerozlišuje na to, zda jde o tlumočení či překlad), jakým způsobem si policie vybírá tlumočníky ke spolupráci, zda se vyskytují při shánění tlumočnicků problémy, a pokud ano, tak jaké, a jak policie celkově hodnotí spolupráci s tlumočníky. Jak jsem již uvedla, na tento dotazník mi bohužel odpověděla pouze Policie v Olomouckém kraji, tudíž budou uvedeny pouze jejich odpovědi.

3.4 Výsledky dotazníkového šetření

3.4.1 Dotazník pro soudní tlumočníky

Otázka č. 1: Kdy jste byl (-a) zapsán (-a) do seznamu soudních znalců a tlumočnicků a u kterého soudu?

Odpovědi:

Sedm respondentů odpovědělo na tuto otázku pouze uvedením roku zapsání do Seznamu soudních znalců a tlumočnicků bez uvedení soudu, u kterého byli zapsáni. Jeden z respondentů neodpověděl vůbec.

Respondent 1: 1995
Respondent 2: 2011, Krajský soud v Ostravě
Respondent 3: 1991
Respondent 4: 1999 Ostrava
Respondent 5: 1993 - Krajský soud Ostrava
Respondent 6: 2000
Respondent 7: 2007
Respondent 8: 2009, KS Ostrava
Respondent 9: 2001
Respondent 10: 2009
Respondent 11: 2004, KS Brno
Respondent 12: 1997, KS Ostrava
Respondent 13: 2005
Respondent 14: 1996
Respondent 15: 1996
Respondent 16: 2009, Krajský soud v Ostravě
Respondent 17: bez odpovědi

Otázka č. 2: Místo, kde žijete/působíte.

Odpovědi:

Respondent 1: OLOMOUC
Respondent 2: Olomouc
Respondent 3: Cholina
Respondent 4: Přerov
Respondent 5: Valašské Meziříčí
Respondent 6: Šumperk
Respondent 7: Olomouc
Respondent 8: Stará Ves nad Ondřejnicí, okr. Ostrava
Respondent 9: Šumperk
Respondent 10: Bohumín/Velká Bystřice
Respondent 11: Opava
Respondent 12: Opava
Respondent 13: Havířov

Respondent 14: BRUNTÁL

Respondent 15: Ostrava

Respondent 16: Opava

Respondent 17: Jablunkov, Frýdek-Místek

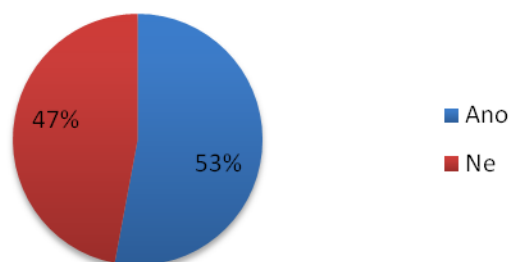
V této otázce bylo zjištěno, že 7 respondentů působí v Olomouckém kraji, 8 respondentů působí v Moravskoslezském kraji, 1 respondent uvedl, že působí v kraji Zlínském a 1 respondent uvedl, že působí jak v kraji Olomouckém, tak v kraji Moravskoslezském. Z těchto informací lze vyvodit, že rozložení respondentů po Severomoravském kraji je poměrně rovnoměrné.

Otázka č. 3: Jste zapsaný/á i jako tlumočnick jiného jazyka?

Odpovědi:

Na tuto otázku odpovědělo 9 respondentů kladně a 8 respondentů záporně.

Jste zapsaný/á i jako tlumočnick jiného jazyka?

Graf 1. Další jazyky

Pokud na tuto otázku respondenti odpověděli kladně, byla pro ně určená čtvrtá otázka.

Otázka č. 4: Pokud ano, uveďte jakého.

Odpovědi:

Respondent 3: ruského

Respondent 4: slovenština

Respondent 5: španělského

Respondent 6: anglický

Respondent 7: španělského

Respondent 8: ukrajinského

Respondent 10: Francouzského

Respondent 13: španělský

Respondent 15: ruského

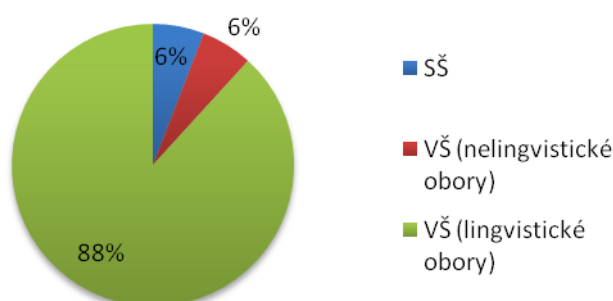
Zde jeden z respondentů odpověděl, že je zapsán také jako tlumočnick anglického jazyka, přesto, že měl odpovědět pouze v případě, že je zapsán i jako tlumočnick jiného než anglického jazyka. Na uvedených odpovědích vidíme, že po anglickém jazyku je mezi respondenty s dalším uvedeným jazykem nejčastější jazyk španělský, o kterém uvedli 3 respondenti, že jej mají zapsaný. Pak je také častý jazyk ruský, který mají zapsaný 2 respondenti. Zbytek odpovědí tvoří jazyk slovenský, ukrajinský a francouzský.

Otázka č. 5: Jaké je vaše vzdělání v oboru?

Odpovědi:

Na tuto otázku odpověděl jeden respondent, že má vystudovanou střední školu, jeden respondent odpověděl, že má vystudovanou vysokou školu, avšak nelingvistický obor a zbytek respondentů uvedl, že má vystudovanou vysokou školu s lingvistickým oborem. Lze tedy předpokládat, že lingvistické vzdělání hraje důležitou roli, pokud se chce člověk věnovat povolání soudního tlumočnicka.

Jaké je vaše vzdělání v oboru?

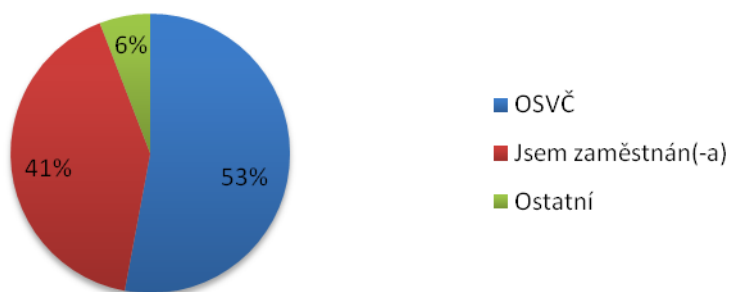
Graf 2. Vzdělání

Otázka č. 6: Věnujete se pouze tlumočení a překladu jako OSVČ nebo jste zaměstnán (-a)?

Odpovědi:

Na tuto otázku odpovědělo 9 respondentů, že se věnuje překladu jako OSVČ, 7 respondentů odpovědělo, že jsou zaměstnání a jeden respondent uvedl, že je v důchodu a k tomu je také OSVČ.

Věnujete se pouze tlumočení a překladu jako OSVČ nebo jste zaměstnán(-a)?

Graf 3. Další zaměstnání

Pokud na tuto otázku respondenti odpověděli, že jsou zaměstnání, byla pro ně určena sedmá otázka.

Otázka č. 7: Pokud jste zaměstnán (-a), jaká je vaše profese?

Odpovědi:

Respondent 1: MANAŽER

Respondent 8: učitelka angličtiny na ZŠ

Respondent 12: Vedoucí personálního oddělení

Respondent 13: učitel

Respondent 14: středoškolská učitelka

Respondent 15: učitel

Respondent 16: učitel angl. jazyka na SŠ

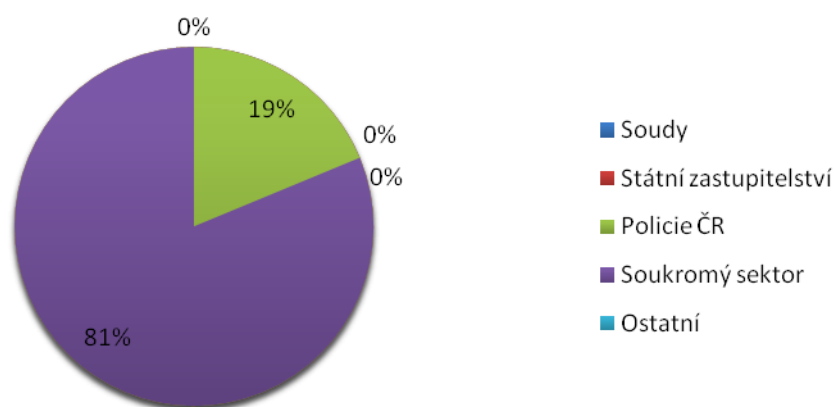
Z odpovědí na tuto otázku vyplývá, že značná část soudních tlumočnicků má také jinou profesi, což zřejmě také souvisí s odpověďmi na otázku č. 14, ve které se respondenti vyjadřovali k tomu, jak jsou spokojeni se systémem odměn, a ve

kterém 53 % respondentů uvedlo, že jsou s tímto systémem buď spíše, nebo velmi nespokojení. V navazující otázce č. 15 často jako důvod uváděli skutečnost, že považují odměny soudních tlumočnicků za nízké v porovnání například se soukromým sektorem nebo že je systém proplácení faktur zdlouhavý. Z odpovědí také vyplývá, že většina respondentů s dalším zaměstnáním (5) se mimo soudní tlumočení věnuje pedagogickému povolání. S tímto mohou také souviset odpovědi na otázky 12 a 13, ve kterých byli tlumočníci dotazováni, zda a proč někdy odmítají zakázky od PČR. Jelikož 7 respondentů uvedlo, že má mimo soudní tlumočení ještě další povolání, je samozřejmé, že nebudou vždy moci vyhovět přání PČR a dostavit se na tlumočení z časových důvodů, jelikož vykonávají povolání, které má pevnou pracovní dobu, jako například učitel, a tudíž se nemohou pokaždé dostavit na tlumočení, pokud se jedná o zakázku na poslední chvíli.

Otázka č. 8: Pro koho jako soudní tlumočnick tlumočíte/překládáte nejčastěji?

Odpovědi:

Pro koho jako soudní tlumočnick tlumočíte/překládáte nejčastěji?

Graf 4. Nejčastější tlumočení

Na tuto otázku odpověděli 3 respondenti, že nejčastěji tlumočí/překládají pro soudy, 13 respondentů uvedlo, že nejčastěji tlumočí/překládají pro soukromý sektor a jeden z respondentů na tuto otázku neodpověděl. S odpověďmi na tuto otázku zřejmě také souvisí odpovědi na otázky 14 a 15, ve kterých se tlumočníci

vyjadřovali k systému odměn soudních tlumočnicků, a ve kterých 53 % respondentů uvedlo, že s tímto systémem jsou spíše nebo vůbec nespokojeni. Jelikož jsou odměny soudních tlumočnicků dané zákonem, je pro tlumočníky výhodnější věnovat se převážně zakázkám v soukromém sektoru, ve kterém si mohou odměny za své služby nastavovat sami podle svého uvážení.

Otázka č. 9: Kolik zakázek za rok je pro Policii ČR?

Odpovědi:

Respondent 1: 2

Respondent 2: 3

Respondent 3: 2

Respondent 4: 1

Respondent 5: 0 až 1

Respondent 6: 4

Respondent 7: 3

Respondent 8: 0-2

Respondent 9: 5

Respondent 10: 10

Respondent 11: 5

Respondent 12: 3

Respondent 13: 1

Respondent 14: 5

Respondent 15: 3

Respondent 16: 1-2

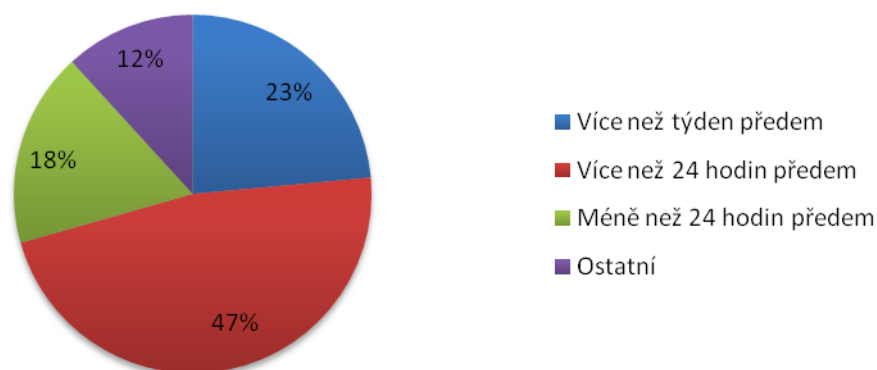
Respondent 17: bez odpovědi

Z odpovědí na tuto otázku vyplývá, že většina respondentů má pouze maximálně 5 zakázek pro PČR za rok. V rozmezí 0-2 zakázky za rok se pohybuje 7 respondentů, 4 respondenti mají přibližně 3 zakázky za rok, 1 respondent uvedl 4 zakázky ročně a 3 respondenti uvedli 5 zakázek ročně. Pouze jeden z respondentů uvedl, že má zakázek pro PČR 10, což byl nejvyšší počet zakázek ze všech respondentů.

Otázka č. 10: S jakým časovým předstihem se většinou dozvídáte o zakázkách od PČR?

Odpovědi:

S jakým časovým předstihem se většinou dozvídáte o zakázkách od PČR?

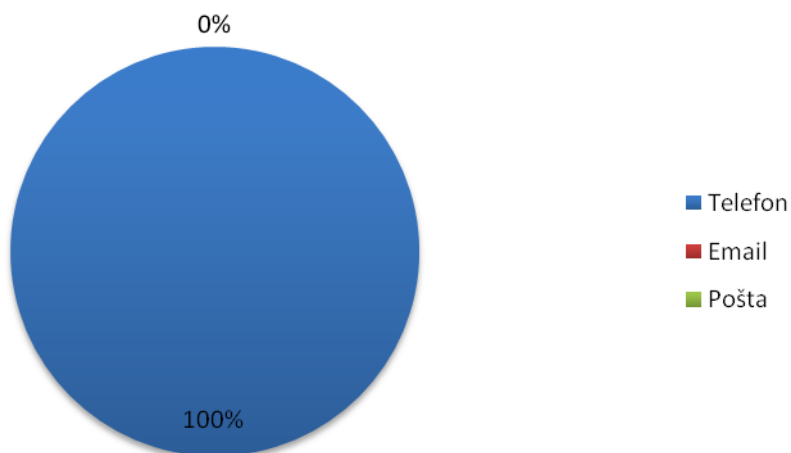

Graf 5. Časový předstih

Nejvíce respondentů, konkrétně 8, uvedlo, že se o zakázkách dozvídájí většinou více než 24 hodin předem, 4 respondenti uvedli, že se o zakázkách dozvídájí s více než týdenním předstihem, 3 respondenti uvedli, že se o zakázkách dozvídájí většinou méně než 24 hodin předem a dva respondenti zaškrtnuli políčko Ostatní a okomentovali svou odpověď s tím, že se tato doba různí a také, že u překladů se o zakázkách dozvídájí více než týden předem a u tlumočení méně než 24 hodin předem.

Otázka č. 11: Jakým způsobem se na Vás PČR obrací?
Odpovědi:

Jakým způsobem se na Vás PČR obrací?

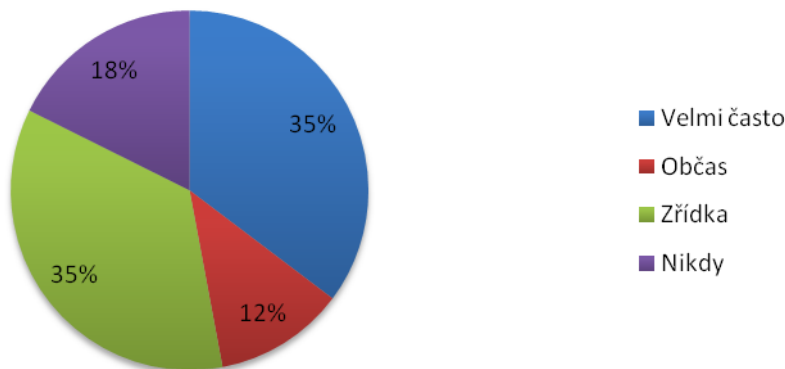
Graf 6. Způsob kontaktu

Všech 17 respondentů se shodlo v tom, že se jim PČR vždy ozývá přes telefon. Tato odpověď byla očekávaná, jelikož tento způsob kontaktu je nejrychlejší, nejjednodušší a PČR má okamžitou odpověď.

Otázka č. 12: Stává se Vám, že jste nucen (-a) odmítnout zakázku od PČR?

Odpovědi:

Stává se Vám, že jste nucen(-a) odmítnout zakázku od PČR?

Graf 7. Odmítnutí zakázky

Na tuto otázku odpovědělo 6 respondentů, že jsou nuceni odmítnout zakázku velmi často, 2 respondenti odpověděli, že jsou zakázku nuceni odmítnout občas, 6 respondentů uvedlo, že jsou zakázku nuceni odmítnout zřídka a 3 uvedli, že se jim toto nestává nikdy.

Pokud respondenti odpověděli na tuto otázku kladně, týkala se jich třináctá otázka.

Otázka č. 13: Pokud ano, uveďte možné důvody.

Odpovědi:

Respondent 1: VĚTŠINOU NEMÁM V DANOU DOBU VOLNO.

Respondent 2: Zaneprázdněnost na jiných projektech, nepřítomnost z důvodu dovolené

Respondent 3: časové zaneprázdnění (práce pro jiný subjekt)

Respondent 4: Tlumočím jinde

Respondent 6: jsem mimo dosah, (někdy mimo ČR)

Respondent 7: nepřítomnost v místě bydliště

Respondent 8: Pokud se jedná o okamžité tlumočení. Mám dvě malé děti - kdo by se o ně postaral? Od té doby, co jsem nastoupila do práce, se zatím nikdo neozval.

Respondent 9: Nepřítomnost v Šumperku, rodinné důvody

Respondent 10: 90% poptávek PČR v loňském roce bylo vyžádáno v neděli v ranních hodinách (6.00 - 8.00) s výkonem tlumočení ve stejný den. V daný den jsem vždy byla mimo místo svého bydliště/provozovny (víkend/dovolená).

Respondent 11: Pouze z časových důvodů.

Respondent 12: Skloubení požadovaného splnění zakázky a pracovních povinností

Respondent 13: nejsem schopen okamžitě změnit plány a odjet na policii - jsem v práci nebo mimo domov, obvykle potřebuji tlumočnicka hned a to nezvládám.

Respondent 15: práce, pobyt v jiném místě

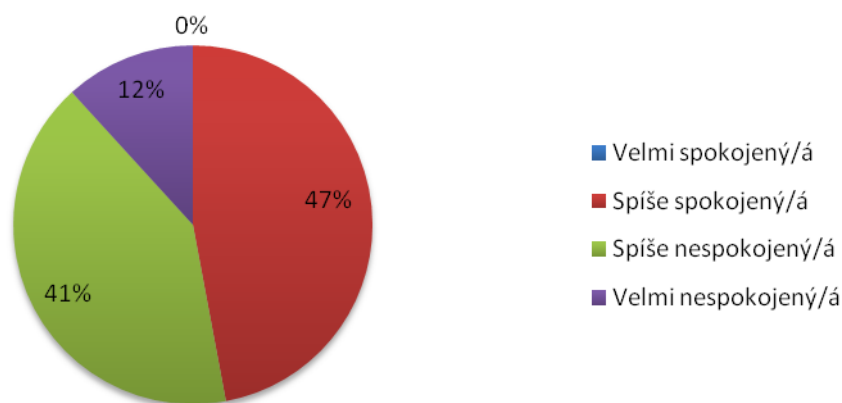
Respondent 16: Většinou jsem zaměstnán svými povinnostmi v zaměstnání

Většina respondentů se u této otázky vesměs shodla na tom, že jsou zakázky nuceni odmítat zejména z důvodů nepřítomnosti, všeobecné časové vytíženosti nebo kvůli práci na jiné zakázce. Jeden z respondentů také uvedl, že se mu PČR ve většině případů ozývá v neděli v ranních hodinách a požaduje tlumočení ještě tentýž den, avšak v tento den bývá mimo své pracoviště. Také se zde projevuje fakt, že několik respondentů, jak uvedli v odpovědích na otázku 7, má kromě soudního tlumočení také další povolání, které nemá pohyblivou pracovní dobu nebo nárazový charakter, tudíž z něj nemohou kdykoliv odejít a přijmout tlumočnickou zakázku.

Otázka č. 14: Jak jste spokojený/á se systémem odměn soudních tlumočnicků PČR?

Odpovědi:

Jak jste spokojený/á se systémem odměn soudních tlumočnicků PČR?

Graf 8. Spokojenost se systémem odměn

U této otázky nikdo z respondentů nevedl, že by byl se systémem odměn soudních tlumočnicků velmi spokojený, 8 respondentů uvedlo, že jsou spíše spokojení, 7 respondentů uvedlo, že jsou spíše nespokojení a 2 respondenti uvedli, že jsou se systémem odměn soudních tlumočnicků velmi nespokojení.

Množství spíše a velmi nespokojených respondentů a fakt, že ani jeden z respondentů nevedl, že by byl se systémem velmi spokojen, vypovídá o tom, v jak špatném stavu tento systém je. O důvodech své nespokojenosti se respondenti rozvádí v následující otázce.

Otázka č. 15: Pokud nejste, uveďte možné důvody.

Odpovědi:

Respondent 1: SAZBY, KTERÝMI SE ŘÍDÍ STÁTNÍ INSTITUCE, NEODPOVÍDAJÍ NÁROČNOSTI PRÁCE TLUMOČNÍKA A SOUČASNÝM CENÁM NA TRHU.

Respondent 3: dlouhá doba splatnosti odměny za tlumočnický/překladačský úkon

Respondent 6: Nízké, neodpovídají vynaloženému úsilí. velká byrokracie při vyúčtování.

Respondent 10: Úhrada faktur bývá opožděna řádově i o měsíce, ne vždy je zohledněna náročnost překladu či krátký termín pro vyhotovení.

Respondent 11: Proplácení faktur je velmi zdlouhavé. Schvalování jde několika koly a většinou platbu musím urgovat.

Respondent 13: nikdy jsem si nemohl účtovat čas strávený cestou tam a zpět ani náklady na dopravu, pouze čas strávený tlumočením a to jen v míře dané omezeným rozpočtem.

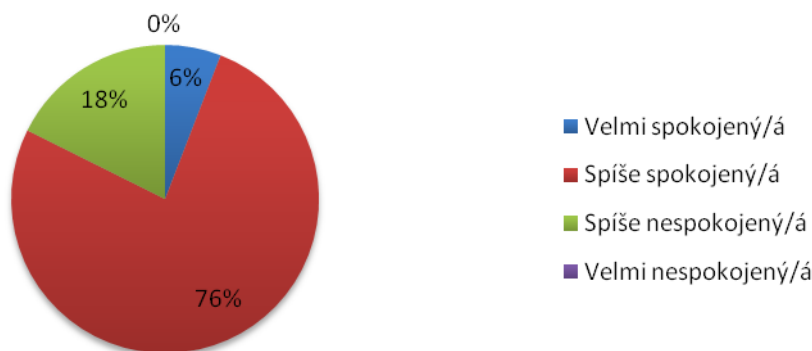
Respondent 16: Výše odměn je stanovena zákonem, komerční tlumočnick si vydělá více za méně náročnou činnost

U této otázky vyšlo najevo, že nespokojenost většiny respondentů, jež v předchozí otázce uvedla, že jsou spíše nebo velmi nespokojení, pramení z nízkých odměn, jež neodpovídají vynaložené práci a také z faktu, že proplácení faktur je složité a zdlouhavé. Toto souvisí s odpověďmi respondentů na otázku 8, ve kterých uvádějí, že 81 % jejich tlumočnické práce tvoří tlumočení pro soukromý sektor, ve kterém si mohou odměny za vynaloženou práci stanovovat sami podle svého uvážení, na rozdíl od zakázek pro PČR, kde je výše odměny stanovena zákonem a nezohledňuje například takové faktory jako je náročnost či rychlost tlumočnické zakázky. Také fakturace zakázek pro PČR je více zdlouhavá, jelikož prochází několika koly a tlumočnick tak na svou odměnu čeká déle než v soukromém sektoru.

Otázka č. 16: Jak jste spokojený/á se systémem zadávání a vykazování zakázek soudním tlumočníkům?

Odpovědi:

**Jak jste spokojený/á se systémem
zadávání a vykazování zakázek soudním
tlumočníkům?**

Graf 9. Spokojenost se systémem zadávání

U této otázky uvedl jeden z respondentů, že je se systémem zadávání a vykazování zakázek velmi spokojený, 13 respondentů uvedlo, že jsou se systémem spíše spokojeni, 3 uvedli, že jsou spíše nespokojeni a velmi nespokojený nebyl ani jeden z respondentů.

Otázka č. 17: Pokud nejste, uveďte možné důvody.

Odpovědi:

Respondent 1: KDYBYCH BYL NA VOLNÉ NOZE, TAK BYCH SE NA ZAKÁZKY STÁTNÍCH INSTITUCÍ SPOLÉHAT NEMOHL, JE JICH MÁLO, PŘICHÁZEJÍ NÁRAZOVĚ A NEJSOU DOBŘE PLACENÉ. ALE JELIKOŽ MĚ ZAKÁZKY STÁTNÍCH INSTITUCÍ NEŽIVÍ, TAK MI TO NEVADÍ.

Respondent 10: Nejsou podávány informace předem, zakázky přicházejí nahodile, často ve velkém rozsahu, který nelze v daném termínu vyhotovit (např. 150 NS právního textu do 1 týdne) = úřady většinou netuší, co soudní překlad obnáší.

Respondent 13: Soud často nebere ohledy na to, že jako učitel čerpám dovolenou během prázdnin a posílají zakázky bez předchozího telefonického dotazu na mou

časovou dostupnost - prostě mám prázdniny, tak mám volno... soudci by určitě během dovolené nepracovali. Proplácení odměny je žalostně opožděné, půl roku neproplacené faktury jsou zcela běžné, ovšem překlad je vyžadován nejlépe ihned...

Respondent 16: papírování a byrokracie

Z odpovědí respondentů na otázku 17 vyplývá, že jsou se systémem zadávání a vykazování zakázek soudním tlumočnickům nespokojeni kvůli byrokratickým komplikacím, nepochopení náročnosti povolání ze strany zadavatele a kvůli malému počtu zakázek ze strany státních institucí.

Volný komentář jednotlivých respondentů:

Respondent 1: DO JEJICH SYSTÉMU VÝBĚRU TLUMOČNÍKŮ NEVIDÍM, ALE DOMNÍVÁM SE, ŽE KDYBY BYLY SAZBY VYŠŠÍ, NEMĚLA BY PČR PROBLÉM ZAJISTIT TLUMOČNÍKA I NA POSLEDNÍ CHVÍLI.

Respondent 2: Policie má většinou limit na proplácení odměn tlumočnickům - čili platí méně, než soukromý sektor, ale na druhou stranu jsou vždy velmi vstřícní a nápomocní. Je to dobrý klient.

Respondent 3: Pokud se jedná o zadávání písemných překladů, systém mi vyhovuje, práce je zadávána s dostatečným předstihem. U tlumočení mám špatné zkušenosti, téměř vždy se jednalo o úkon ještě týž den, kdy jsem byla oslovena, nebo dny bezprostředně následující, kdy nebylo z různých důvodů možné požadavku vyhovět.

Systém proplácení faktur je zdlouhavý.

Respondent 6: Více využít jiných komunikačních prostředků než telefon či dopis, ať již při zadávání, či vyúčtování práce. Zrušit povinnost oznámit tlumočnicku přiznání odměny doporučeným dopisem.

Respondent 9: Mám dost času na překlad jak pro soud, tak pro PČR, mohu pracovat z domu, někdy je méně příjemná práce pro soukromý sektor (dokumenty psané rukou, špatně čitelné nebo klienti chtějí mít překlad hotov ve velmi krátké době apod.) Se soudy, zastupitelstvím a PČR mám jen dobré zkušenosti. S PČR systémem funguje dobře, jen odměna za práci je menší.

Respondent 10: Systém včasného zadání poptávky, pokud lze, např. velmi dobrá spolupráce s odborem hospodářské kriminality v Ostravě. Kontinuita jednotlivých případů.

Respondent 12: Možnost vzdálených přístupů, tzv. telekonferencí při tlumočení, využití (např.) Skype/jiných nástrojů

Respondent 13: předem se ohlásit a domluvit, jasně stanovit pravidla pro odměňování a proplácení náhrad - každý tvrdí něco jiného.

Respondent 14: Jsem spokojená, vždy se jedná o vzájemnou dohodu zvláště ohledně termínu dodání.

Respondent 15: Protože pro policii příliš netlumočím, nemohu hodnotit, mám však jednu připomínku-délku čekání na tlumočení-čekala jsem obvykle na právníky.

Respondent 16: U některých agentur se bez kulatého razítka již takřka není možnost uplatnit, v tomto směru tedy vidím výhodu, pokud mám zkušenost s úřady nebo např. PČR, převládá vykazování a byrokracie-čili za méně peněz mnoho papírování, daleko výhodnější je překládat pro soukromý sektor

Ve volném komentáři několik respondentů shodně vyjádřilo nespokojenost s výší odměn soudních tlumočnicků s tím, že díky limitu na proplácení odměn, jež PČR má, je jejich výdělek omezen a v soukromém sektoru by byla podobná zakázka odměněna vyšším honorářem. Respondentům také nevyhovuje nepravidelnost a nepředvídatelnost zakázek a fakt, že často se jedná a zakázku na poslední chvíli. Zmiňují také určitou zastaralost systému (např. povinnost oznámit tlumočnicku přiznání odměny doporučeným dopisem, zdlouhavý systém proplácení faktur, malé využití moderních technologií). Na druhou stranu respondenti uvádějí, že je spolupráce s PČR příjemná a mají s nimi dobré zkušenosti.

3.4.2 Dotazník pro Policii ČR (pouze Olomoucký kraj)

Otázka č. 1: Kolik tlumočnických úkonů do/z anglického jazyka bylo zadáno ve vašem kraji za minulý rok?

Odpověď:

cca 66 – jedná se o tlumočení v přímé řeči a překlady písemností

Jak již bylo uvedeno v teoretické části práce, není tlumočení a překlad v zákoně o znalcích a tlumočnících rozlišeno a obojí se shrnuje pod pojmem tlumočnický úkon, je tedy pochopitelné, že i zde uvedený počet úkonů je brán jak z hlediska tlumočení, tak překladu. Počet těchto úkonů (66) je poměrně nízký, avšak vezmeme-li v úvahu, že Olomoucký kraj většinou není hlavní turistickou destinací cizinců jako například Praha, je toto číslo pochopitelné.

Otázka č. 2: Pokud není vedena žádná statistika, jaký je odhad těchto úkonů?

Odpověď:

Statistika těchto úkonů se nevede. V případě tlumočnických úkonů se jedná o překlady písemností a tlumočení v přímé řeči.

Otázka č. 3: Vybíráte pouze z tlumočnicků, kteří jsou zapsaní v seznamu soudních tlumočnicků nebo se obracíte i na tlumočnický, kteří v tomto seznamu nejsou zapsaní?

Odpověď:

V rámci trestního řízení se přibírají znalci ze seznamu soudních tlumočnicků. Pokud se jedná o neodkladný úkon, jsou přibíráni tlumočníci, kteří jazyk ovládají a jsou schopni plnohodnotného tlumočení a to na základě poučení a slibu znalce – tlumočnicka.

V případě písemného překladu provádí překlad vždy tlumočnick, zapsaný v seznamu.

Z odpovědi na tuto otázku vyplývá, že se PČR neobrací vždy pouze na tlumočnický zapsané v Seznamu soudních znalců a tlumočnicků, ale pokud to situace dovoluje, obrací se i na tlumočnický, kteří v Seznamu nejsou, za předpokladu, že ovládají daný jazyk, jsou schopni tlumočit, jsou poučení a složí slib znalce – tlumočnicka.

Otázka č. 4: Existuje nějaký předpis týkající se zajištění tlumočení, kterým je nutno se řídit?

Odpověď:

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), zákon č. 36/1967 Sb. O znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů a interní předpisy.

Otázka č. 5: Máte někdy potíže se zajištěním tlumočení?

Odpověď:

Pouze výjimečně.

Otázka č. 6: Pokud ano, jaké? (Vámi vybraní tlumočníci nemají čas, odmítnou zakázku apod.)

Odpověď:

Např. z důvodu časové vytíženosti tlumočnicků a v případě, že se jedná o zcela výjimečný jazyk, jako např. svahilština.

U této odpovědi je zajímavé, že ačkoli 47 % respondentů z řad soudních tlumočnicků v otázce 12 odpovědělo, že jsou občas nebo velmi často nuceni odmítnout zakázku od PČR, PČR má i přesto pouze výjimečně potíže se zajištěním tlumočení anglického jazyka a tento problém se týká pouze zřídka se vyskytujících jazyků.

Otázka č. 7: Jak byste zhodnotili spolupráci s tlumočníky? Jste spokojeni? Je něco, co byste změnili nebo vylepšili?

Odpověď:

Se spoluprací s tlumočníky jsme spokojeni, jsou ochotní, vycházejí policii maximálně vstříc a mají dobré znalosti anglického jazyka.

V odpovědi na tuto otázku PČR uvádí, že je spokojená se spoluprací s tlumočníky jak z odborného (tlumočnického), tak z lidského hlediska (ochota a vycházení vstříc). Podobně se o spolupráci s PČR vyjadřují i soudní tlumočníci, kteří ji označují za příjemnou. Toto zjištění považují za pozitivní, i přesto, že soudní tlumočníci zmiňovali určité potíže, se kterými se setkávají a které by se měly řešit, většina z nich však nesouvisí přímo s PČR, ale spíše se systémem jako takovým.

3.5 Vyhodnocení

Respondenti v Severomoravském kraji jsou ve výzkumu téměř shodně zastoupeni jak tlumočníky z Moravskoslezského (8), tak Olomouckého kraje (7). Celkem 9 respondentů je zapsaných i jako tlumočníci jiného než anglického jazyka, nejčastěji (3) španělského. Tlumočníci nejčastěji uváděli jako své nejvyšší dosažené vzdělání vysokou školu s lingvistickým oborem. Celkem 7 respondentů také uvedlo, že mají kromě tlumočení také jiné zaměstnání, většina (5) jako toto zaměstnání uvedli pedagogickou činnost.

Respondenti dále uvedli, že 81 % jejich tlumočnických zakázek tvoří zakázky pro soukromý sektor a pouze 19 % zakázek tvoří zakázky pro PČR. Z odpovědí respondentů také vyplynulo, že většina z nich nemá více jak 5 zakázek za rok pro PČR, pouze jeden respondent uvedl zakázek 10. Ohledně toho, s jakým předstihem se respondenti dozvídají o zakázkách, jich 8 uvedlo, že se o zakázkách dozvídají většinou více než 24 hodin předem a 4 respondenti uvedli, že se o zakázkách dozvídají s více než týdenním předstihem. Všichni respondenti se shodli na tom, že je PČR o zakázkách vždy informuje po telefonu. Na otázku jak často jsou nuceni odmítnout zakázky PČR odpovědělo 6 respondentů, že jsou nuceni odmítnout zakázku velmi často, 2 respondenti odpověděli, že jsou zakázku nuceni odmítnout občas, 6 respondentů uvedlo, že jsou zakázku nuceni odmítnout zřídka a 3 uvedli, že se jim toto nestává nikdy. Většina respondentů se shodla na tom, že jsou zakázky nuceni odmítat zejména z důvodů nepřítomnosti v místě pracoviště, všeobecné časové vytíženosti nebo kvůli práci na jiné zakázce.

Respondenti, kteří uvedli, že mají kromě tlumočení také další povolání, také uvedli, že jsou nuceni zakázky odmítat kvůli své stálé práci. Celkem 53 % respondentů uvedlo, že jsou se systémem odměn tlumočnicků spíše nebo velmi nespokojení. Nespokojenost většiny respondentů pramení z nízkých odměn, jež neodpovídají vynaložené práci a také z faktu, že proplácení faktur je složité a zdoluhavé. Respondenti dále uvedli, že se systémem zadávání a vykazování zakázek je 13 z nich spíše spokojených, 3 uvedli, že jsou spíše nespokojení a velmi spokojený byl 1 respondent. Pokud respondenti uvedli, že jsou nespokojení, jako důvod udávali nespokojení kvůli byrokratickým komplikacím, nepochopení náročnosti povolání ze strany zadavatele a malý počet zakázek ze strany státních institucí.

Závěrem respondenti uvedli celkovou nespokojenost se systémem, který je podle nich zastaralý, tudíž je například složité fakturování a všeobecně příliš mnoho byrokracie. Také ale dodali, že považují spolupráci se samotnými policisty za příjemnou.

PČR v Olomouckém kraji uvedla, že za minulý rok bylo v tomto kraji zadáno cca 66 tlumočnických úkonů (tedy jak tlumočení, tak překladů). Podrobnější statistiky se nevyskytují. PČR také uvedla, že se neobrací vždy pouze na tlumočníky zapsané v Seznamu soudních znaleců a tlumočnicků, ale pokud to situace dovoluje, obrací se i na tlumočníky, kteří v Seznamu nejsou. Dále uvedla, že se stává pouze zřídka, že by měli potíže se sháněním tlumočnicků, což se stává zejména z důvodu časové vytíženosti tlumočnicků a v případě, že se jedná o zcela výjimečný jazyk. U tlumočnicků také oceňují vstřícnost, ochotu a dobré jazykové schopnosti.

4 Závěr

Tato bakalářská práce zkoumala dostupnost a využití soudních tlumočnicků anglického jazyka Policií České republiky v Severomoravském kraji. Cílem práce bylo zjistit, jak často jsou tlumočníci využíváni pro tlumočení Policií ČR, jak probíhá jejich kontaktování, zda se ocitají v situacích, kdy jsou nuceni spolupráci odmítnout, jak jsou spokojeni se systémem odměn a jak jsou spokojeni se systémem zadávání a vykazování zakázek.

V teoretické části se práce zabývá charakteristikou soudního tlumočení, funkcí a rolí soudního tlumočnicka, právní úpravou soudního tlumočení a specifiky tlumočení pro PČR.

Praktická část sestávala z analýzy dotazníkového šetření. Byly stanoveny 3 hypotézy.

První z hypotéz uváděla, že soudní tlumočníci jsou se současným stavem soudního tlumočení nespokojeni a to zejména co se týče odměn soudních tlumočnicků. Tato hypotéza byla výzkumem potvrzena. Soudní tlumočníci poukazovali na fakt, že výše odměny soudních tlumočnicků je stanovena zákonem a neodráží tedy faktory jako je například jazyková, časová nebo situační náročnost. Mnoho z nich se díky tomuto faktu věnuje spíše tlumočení pro soukromý sektor nebo má další zaměstnání. Respondenti také poukazovali na zbytečně komplikovaný systém vyplácení odměn, který zdržuje vyplácení odměn a tím dále znevýhodňuje soudní tlumočnický.

Druhá hypotéza uváděla, že soudní tlumočníci většinou neodmítají zakázky zadané Policií ČR. Tato hypotéza byla výzkumem vyvrácena. Celých 35 % respondentů uvedlo, že jsou nuceni tyto zakázky odmítat velmi často a dalších 12 % respondentů uvedlo, že občas. Podle dalších výpovědí respondentů souvisí tento jev s faktem, že jsou často Policií kontaktováni na poslední chvíli, tudíž již mají například jinou zakázku nebo nejsou v místě svého pracoviště. Také to souvisí s faktem, že mnoho respondentů má kromě soudního tlumočení další zaměstnání, ze kterého se na dobu tlumočení nemohou uvolnit. PČR ovšem uvedla, že se sháněním soudních tlumočnicků problémy nemají, což napovídá, že

pokud jeden tlumočník zakázku odmítne, najdou v seznamu soudních tlumočnicků ihned jiného, jelikož soudních tlumočnicků anglického jazyka je jen v Severomoravském kraji zapsaných 91.

Třetí hypotéza, která tvrdila, že soudní tlumočníci anglického jazyka v Severomoravském kraji nejsou příliš využíváni, byla potvrzena. Z odpovědí soudních tlumočnicků vyplynulo, že většina respondentů má pouze maximálně 5 zakázek pro PČR za rok. V rozmezí 0-2 zakázky za rok se pohybuje nejvíce (7) respondentů, 4 respondenti mají přibližně 3 zakázky ročně, 1 respondent uvedl 4 zakázky ročně a 3 respondenti uvedli 5 zakázek ročně. Pouze jeden z respondentů uvedl, že má zakázek od PČR ročně 10, což byl nejvyšší počet zakázek ze všech respondentů.

Výsledky dotazníkového šetření ukázali, že většina soudních tlumočnicků není příliš spokojená se systémem odměn soudních tlumočnicků a také se systémem vykazování zakázek. Všeobecně si stěžují zejména na přílišnou komplikovanost systému a na množství byrokracie, jež je spojené s vykazováním zakázek.

Respondenti také uvedli, že pro ně představuje problém nepravidelnost a nepředvídatelnost zakázek, jež jsou velmi často na poslední chvíli a v pro ně nevhodnou dobu, čímž jsou nuceni tyto zakázky odmítat. Na druhou stranu ale také uváděli, že samotná spolupráce při tlumočení s PČR je pro ně příjemná. Tento pocit se ukázal být vzájemný. PČR se kladně vyjádřila jak k jazykovým schopnostem soudních tlumočnicků anglického jazyka, tak k jejich ochotě a vstřícnosti vůči PČR.

Výsledky výzkumu ukazují, že by bylo zapotřebí upravit stávající systém odměn soudních tlumočnicků a stejně tak stávající systém vykazování zakázek soudních tlumočnicků, což by vedlo k lepším pracovním podmínkám soudních tlumočnicků.

Příloha 1

Dotazník pro soudní tlumočníky

Dotazník k bakalářské práci

Název bakalářské práce: Dostupnost a využití soudních tlumočnicků anglického jazyka
Policíí ČR

Dotazník bude zpracován bez zveřejnění jmen.

Kdy jste byl(-a) zapsán(-a) do seznamu soudních znalců a tlumočnicků a u kterého soudu?

Stačí pouze rok zapsání.

Místo, kde žijete/působíte.

Město nebo vesnice, okres.

Jste zapsaný/á i jako tlumočnick jiného jazyka?

- Ano
- Ne

Pokud ano, uveďte jakého.

Jaké je vaše vzdělání v oboru?

- SŠ
- VŠ (lingvistické obory)
- VŠ (nelingvistické obory)

Věnujete se pouze tlumočení a překladu jako OSVČ nebo jste zaměstnán(-a)?

- OSVČ
- Jsem zaměstnán(-a)
- Jiné:

Pokud jste zaměstnán(-a), jaká je vaše profese?

Pro koho jako soudní tlumočnick tlumočíte/překládáte nejčastěji?

- Soudy
- Státní zastupitelství
- Policie ČR
- Soukromý sektor
- Jiné:

Kolik zakázek za rok je pro Policii ČR?

Cca

S jakým časovým předstihem se většinou dozvídáte o zakázkách od PČR?

- Více než týden předem
- Více než 24 hodin předem
- Méně než 24 hodin předem
- Jiné:

Jakým způsobem se na Vás PČR obrací?

- Telefon
- Email
- Pošta

Stává se Vám, že jste nucen(-a) odmítnout zakázku od PČR?

- Velmi často
- Občas
- Zřídka
- Nikdy

Pokud ano, uveďte možné důvody.

Jak jste spokojený/á se systémem odměn soudních tlumočnicků PČR?

- Velmi spokojený/á
- Spíše spokojený/á
- Spíše nespokojený/á
- Velmi nespokojený/á

Pokud nejste, uveďte možné důvody.

Jak jste spokojený/á se systémem zadávání a vykazování zakázek soudním tlumočnickům?

- Velmi spokojený/á
- Spíše spokojený/á
- Spíše nespokojený/á
- Velmi nespokojený/á

Pokud nejste, uveďte možné důvody.

Váš komentář

Co vám na práci soudních tlumočnicků (zvláště pro PČR) vyhovuje, nevyhovuje, co by se dalo zlepšit na fungování systému, zvláště co se týče úkonů pro PČR.

Příloha 2

Dotazník pro Policii ČR

Dotazník k bakalářské práci

Název bakalářské práce: Dostupnost a využití soudních tlumočnicků anglického jazyka Policií ČR v Severomoravském kraji

Dotazník bude zpracován anonymně.

Otázky se týkají pouze tlumočení do/z anglického jazyka.

Otázka 1: Kolik tlumočnických úkonů do/z anglického jazyka bylo zadáno ve vašem kraji za minulý rok?

Otázka 2: Pokud není vedena žádná statistika, jaký je odhad těchto úkonů?

Otázka 3: Vybíráte pouze z tlumočnicků, kteří jsou zapsaní v seznamu soudních tlumočnicků nebo se obracíte i na tlumočnický, kteří v tomto seznamu nejsou zapsaní?

Otázka 4: Existuje nějaký předpis týkající se zajištění tlumočení, kterým je nutno se řídit?

Otázka 5: Máte někdy potíže se zajištěním tlumočení?

Otázka 6: Pokud ano, jaké? (Vámi vybraní tlumočníci nemají čas, odmítnou zakázku apod.)

Otázka 7: Jak byste zhodnotili spolupráci s tlumočníky? Jste spokojení? Je něco, co byste změnili nebo vylepšili?

Příloha 3

K práci je přiloženo CD s tímto obsahem:

- *Elektronická verze této práce ve formátu PDF*
- *Elektronická verze dotazníku pro soudní tlumočnický ve formátu PDF*
- *Elektronická verze dotazníku pro PČR ve formátu PDF*

Summary

This Bachelor thesis examined the availability and use of court-appointed interpreters of English language by the Police of the Czech Republic in the North Moravian region. The aim of this thesis was to find out how often are interpreters used for interpreting by the Czech police, how are they contacted, whether they find themselves in situations where they are forced to refuse cooperation, how satisfied are they with the system of rewards and how are they satisfied with the system of awarding and reporting contracts.

The theoretical part of the thesis deals with the characteristics of court interpreting, the function and role of the interpreter, the court interpreting legislation and the specifics of interpreting for the Police of the Czech Republic. The practical part consisted of the analysis of the questionnaire survey. Four hypotheses were established. The first of the hypotheses stated that court interpreters are dissatisfied with the current state of court interpreting in particular with regards to the rewarding of court-appointed interpreters. This hypothesis was confirmed by the research. Court-appointed interpreters pointed to the fact that the amount of the remuneration of court-appointed interpreters is stipulated by law, and therefore does not reflect factors such as language, time or situational demands. Thanks to this, many of them rather pursue interpreting for the private sector or they have another job. The respondents also pointed to the unnecessarily complicated system of rewarding, which is delaying the payment of remuneration and thus further disadvantages court-appointed interpreters.

The second hypothesis argued that court-appointed interpreters are sought out by the Police members in particular on the respective Web site and contacted over the phone. This hypothesis has also been confirmed by this research. The answers of the questionnaire for the Police of the Czech Republic showed that the interpreters are sought out by police members on the respective Web page. Only in emergency situations, non-court-appointed interpreters who are proficient in the language and are able to interpret are taken on. That is only after they are properly instructed and after they take the oath of an expert – an interpreter. All 17 respondents also said that they are contacted by the Police exclusively over the phone.

The third hypothesis stated that court-appointed interpreters usually do not reject job offers from the Police of the Czech Republic. This hypothesis was disproved by this research. A full 35% of respondents said that they are forced to reject these offers very often and a further 12% of respondents reported that they reject them occasionally. According to other testimony of respondents, this phenomenon is linked to the fact that often they are contacted by the Police at the last moment, and therefore already have other work, or are not present at their workplace. It is also related to the fact that many respondents have other employment in addition to court interpreting, and thus cannot attend the interpretation. The Police, however, said that they do not have problems seeking out court-appointed interpreters, which suggests that if one rejects the offer, they find other court-appointed interpreters immediately, as there are 91 registered court-appointed interpreters of the English language in the North Moravian region.

The fourth hypothesis, which argued that court-appointed interpreters of the English language in the North Moravian region are not used too often, has been confirmed. The answers of the court-appointed interpreters showed that most respondents have only a maximum of 5 job offers from the Police in a year. The results of the survey showed that the majority of court interpreters are not too happy with the system of remuneration of court-appointed interpreters and also with the system of reporting contracts. Generally, the problem seems to be the excessive complexity of the system and the amount of bureaucracy, which is connected with the reporting of contracts. Respondents also indicated that another problem is the irregularity and unpredictability of the contracts, which are very often at the last minute and in the wrong time for them, thus they are forced to reject the offer. On the other hand, they also stated that the cooperation with the Police during interpreting is pleasant for them. This feeling has proved to be mutual. The Police of the Czech Republic expressed their satisfaction with the English language skills of court-appointed interpreters, their willingness and helpfulness towards the Police.

The results of the research show that alterations of the existing system of remuneration of court-appointed interpreters are needed, as well as alterations of the existing system of reporting contracts, which would lead to better working conditions of court-appointed interpreters.

Bibliografie

Knižní a elektronické zdroje

CENKOVÁ, Veronika. *Srovnání stávajícího systému soudního tlumočení a překladu v České republice a reformovaného systému na Slovensku*. Olomouc, 2014. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta. Vedoucí práce PhDr. Dominika Winterová

ImPLI. *Improving Police and Legal Interpreting 2011–2012*. Final Report. 110 s.

Justice.cz. [online]. Dostupné z: <http://portal.justice.cz/Justice2/Uvod/uvod.aspx>

MIKKELSON, Holly. *Introduction to court interpreting*. Northampton, MA: St. Jerome, c2000, 106 p. ISBN 1900650304.

PHELAN, Mary, 2001. *The interpreter's resource*. Buffalo: Multilingual Matters, 217 s.

TOMÍČKOVÁ, K. *Soudní tlumočení v policejní praxi*. Olomouc, 2014. 47 s. Bakalářská práce na Filozofické fakultě Univerzity Palackého na katedře anglistiky a amerikanistiky. Vedoucí bakalářské práce PhDr. Veronika Prágerová, Ph.D.

ŠTEFČÍK, Jozef. *Súdne tlmočenie*. Nitra: Filozofická fakulta Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre, 2010.

Právní předpisy

ČESKÁ REPUBLIKA. Ústavní zákon č. 23/1991 Sb., kterým se uvozuje LISTINA ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako ústavní zákon Federálního

shromáždění České a Slovenské Federativní Republiky. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1991, částka 6. Dostupný také z:

<http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonStruct.jsp?idBiblio=39009&fulltext=&nr=&part=&name=listina~20z~C3~A1kladn~C3~ADch~20pr~C3~A1v~20a~20svobod&rpp=15#local-content>

ČESKO. Zákon č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1967, částka 14. Dostupný také z:

<http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=30964&fulltext=&nr=36~2F1967&part=&name=&rpp=15#local-content>

Evropská Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod ze dne 10.12. 1948. [online]. Council of Europe. Dostupné z:

http://www.echr.coe.int/Documents/Convention_CES.pdf

OSN- Mezinárodní pakt o občanských a politických právech [online]. Organizace spojených národů. Dostupné z:

<http://www.ustrcr.cz/data/pdf/projekty/usmrceni-hranice/pakt.pdf>

RADA, EVROPSKÝ PARLAMENT. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/64/EU ze dne 20. října 2010 o právu na tlumočení a překlad v trestním řízení. In: *Úřední věstník Evropské unie L 280*. 2010, svazek 53. Dostupná z: <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32010L0064:CS:NOT>

Anotace

Autor: Tereza Holá

Katedra: Katedra anglistiky a amerikanistiky, Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Název česky: Dostupnost a využití soudního tlumočení anglického jazyka Policií České republiky v Severomoravském kraji

Název anglicky: The availability and use of court-appointed interpreters of the English language by the Police of the Czech Republic in the North Moravian region

Vedoucí práce: PhDr. Dominika Winterová

Počet stran: 51

Počet znaků: 71 367

Počet příloh: 3

Počet titulů použité literatury: 12

Klíčová slova: soudní tlumočník, policie, Severomoravský kraj, zákon o znalcích a tlumočnících, anglický jazyk

Key words: court interpreter, police, North Moravian region, act on experts and interpreters, English language

Anotace:

Tato bakalářská práce se zabývá dostupností a využitím soudního tlumočení anglického jazyka Policií České republiky v Severomoravském kraji. Cílem této práce je zjistit, nakolik jsou tlumočníci anglického jazyka využíváni policií v Severomoravském kraji, jakým způsobem si policie soudní tlumočnický vybírá a jak je kontaktuje a dále také jak jsou tlumočníci spokojeni s odměňováním soudních tlumočnicků. Práce je rozdělena na dvě části. V první části, která je teoretická, je charakterizováno soudní tlumočení a práce soudních tlumočnicků. V praktické části se práce zabývá vyhodnocením dotazníkového šetření. Cílem dotazníkového šetření je zjistit, nakolik jsou tlumočníci anglického jazyka využíváni policií v Severomoravském kraji, jakým způsobem si policie soudní tlumočnický vybírá a jak je kontaktuje a dále také jak jsou tlumočníci spokojeni s odměňováním soudních tlumočnicků.

Abstract:

This Bachelor thesis examines the availability and use of court-appointed interpreters of English language by the Police of the Czech Republic in the North Moravian region. . The aim of the thesis is to find out how often are interpreters used for interpreting by the Czech police, how are they contacted, whether they find themselves in situations where they are forced to refuse cooperation, how satisfied are they with the system of rewards and how satisfied are they with the system of awarding and reporting contracts. The thesis is divided into two parts. In the first part, which is theoretical, court interpreting is and the work of court interpreters is characterized. The practical part deals with the evaluation of the questionnaire. The aim of the questionnaire is to find out to what extent court-appointed interpreters of English language are used by the police in the North Moravian region. It also examines the way the police seek out court-appointed interpreters and how they contact them and how interpreters are satisfied with their remuneration.